

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Conciliorvm Omnivm Generalivm Et Provincialivm Collectio Regia

Ab anno MCCCCXXXVIII. ad annum MCCCCXL.

Parisiis, 1644

Continuatio narrationis eorum quae in Concilio facta fuerunt. Capvt V.

urn:nbn:de:hbz:466:1-15490

mutans, si hæc inhibitiõ illam mentem quam nostri dicunt, habet pro sanctis patribus & doctoribus, heu seductores & deceptores facti sunt & secundi Concilii patres, & beatus Gregorius Nazianzenus, cui per excellentiam Theologus cognomen fuit. Sed absit hanc blasphemiam etiam cogitare. Non igitur nec prima, nec tertia, nec aliqua alia Synodus hoc intelligit, cum hanc inhibitionem decernit, sed manifeste contrariam fidem inhibet.

Conclusio, quod urgente necessitate, & iudicio ecclesiæ, & auctoritate summi pontificis accedente, licet & necessarium est addere verbum symbolo.

CAPVT IV.

PER hæc itaque omnia, clementissime, luce clarius probatum est, non esse prohibitum veritatem addere fidei symbolo, imo vero declarare. Nullum enim veritatis dogma est, quod vel explicite non contineatur symbolo & simplici apostolorum traditioni. Declarare autem & replicare, ac symbolo addere, non semper videlicet, nec omnem volentem, sed magna necessitate cogente, & cum ecclesiæ iudicium & auctoritas summi pontificis accesserit, non modo non esse prohibitum, sed etiam necessarium esse.

Continuatio narrationis eorum quæ in Concilio facta fuerunt.

CAPVT V.

HIS igitur, aliisque similibus per Latinos dictis, clementissime vir, nos cum nihil ad hæc respondere haberemus, (quid namque poterat aliquis contra talem veritatem impudenter dicere?) tacebamus. Latini vero probato, quod licet addere symbolo veritatem, consequenter pollicebantur se probaturos, etiam dogma symbolo additum verum esse, videlicet, quod Spiritus sanctus ex Patre Filioque procedit. At nostri in primo conuicti formidabant secundum certamen subire, illudque eis euenit, quod ego iam a principio præuidebam futurum, cum impediēbam, ne ab hac quæstione inciperemus. Timebant igitur, & nullo modo volebant amplius permanere: sed quisque desiderabat discedere & reuerti ad propria,

nihilque aliud, nisi redeundum ad patriam, clamabant: & cum causam, curnam ita vellent, interrogarentur, reddere non valebant. Quid igitur dicemus Latinis interrogati, qua ratione in medio certamine, imo vero adhuc in principio: quæ enim hucusque de non licere addere dicta sunt, nihil ad rem sunt. Quæ igitur ratione nondum facta initio redeundum esset, dicere non habebant. Verum absque vlla ratione vociferabantur, Redeamus, redeamus. Dicebant autem etiam inter se, quod ad eorum aures pervenisset, Latinos posse in medium afferre plurimas multorum sanctorum occidentalium auctoritates, quibus palam probatur Spiritum sanctum ex Patre Filioque procedere. Quid igitur ad has respondebimus? discedamus, redeamus, abeamus. Audisne patrum & doctorum sententiam? Quoniam, inquit, multas auctoritates sanctorum Latini afferre habent, ad quas nos respondere non habemus, discedamus ab eis. Vix tamen sentientes absurditatem sententiæ suæ, & a serenissimo imperatore persuasi cesserunt, & manere decreuerunt. Interim res ipsa de Ferraria in Florentiam accessum summi pontificis coegerunt, & inde illuc translationem Concilii. Abierunt igitur Latini, recessimus etiam nos: & cum omnes iam appulissimus Florentiam, decreta fuit dies, in qua incipiendum atque continuandum erat Concilium: & termino adueniente, rursus nos accusare Latinos incepimus. Quemadmodum enim in illa quæstione, an liceat addere quidquam, nos accusatorum, Latini vero respondentium tenuerunt locum, & ita responderunt, ut nil nos ad illa replicare potuerimus: ita etiam in ipso dogmate nos quidem tamquam accusantes proposuimus, illi vero respondebant. In omnibus enim ad libitum nostrum, & prout volebamus, ita facere nobis licebat: & tamen non pudet aliquos dicere, vim nobis illatam fuisse, quod nunquam fuit, teste veritate, qui Deus est. Proposuimus igitur ab ipsis apostolis & sacris Synodis incipientes, eorumque atque omnium orientalium doctorum auctoritatibus usi, quibus probatur Spiritum sanctum non quidem non procedere ex Filio: talem namque nullam auctoritatem habemus, prout tu etiam scis, præter illam Ioannis Damasceni, qui dicit, Spiritum Filii dicimus, ex Filio vero non dicimus.

Alia vero auctoritates omnes hoc probant, dumtaxat quod Spiritus sanctus ex Patre procedit. Has igitur nos afferentes in medium, putabamus probasse, falsum esse, quod ex Filio etiam procedat Spiritus sanctus. Latini vero ad has quidem omnes auctoritates unam hanc responsionem communem dederunt, quod omnes videlicet verae sunt, & ita etiam eis videri: sed etiam hoc idem credere, Spiritum sanctum scilicet ex Patre procedere: hoc tamen non ut contrarium, nec ut contradictorium appositioni auctoritatibus dicentibus eum etiam ex Filio procedere. Si enim altero illorum modorum illis opponeretur, tunc uno posito, alterum perimeretur omnino: nunc vero nil prohibet utrumque verum esse; videlicet quod ex Patre procedat, & quod ex Filio. Quemadmodum si dicamus Spiritum sanctum mitti ex Patre, alius vero dicat eum ex Patre & Filio mitti: utrumque verum dicetur, alterum non repugnat alteri. Si igitur sancti patres dicerent, vel quod Spiritus sanctus ex solo Patre procedit, vel quod ex Filio non procedit, tunc falsa nostra esset fides. Cum autem neutrum horum nondum aliquis sanctus dixerit, istud quod dicunt, ex Patre eum procedere, non perimit quod nos dicimus, ex Filio etiam eum procedere. Et haec quidem ad nostras responderunt auctoritates. Ad illam vero Ioannis Damasceni auctoritatem nihil responderunt, cum nec nos eam proposuerimus. In fine tamen huius operis, illius quoque solutionem tua gratia his apponam; deinde Latini tamquam a principio incipientes, plura ac varia pluribus in sessionibus argumenta dixerunt a sancta scriptura & ecclesiae doctoribus, minores ut plurimum propositiones habentes, quibus probarunt, Spiritum sanctum ex Patre Filioque procedere. Et tandem auctoritates patrum attulerunt, quibus clare & palam huius dogmatis veritas apparet. Attulerunt vero non solum occidentalium, verum etiam orientalium patrum testimonia, quorum aliqua quae mihi visa fuerunt magis ad nostrum propositum facere, tibi cum his ad praesens mitto, ut intelligas quid de hac re ipsi etiam occidentales doctores sapiunt. Ad quae nos nihil respondere habebamus, nisi quod corrupta sint, & a Latinis corrupta fuerunt. Produxerunt nostrum Epiphanium, multis in locis ex Patre &

Filio clare dicentem esse Spiritum sanctum: corruptum fuisse dicebamus. Allegarunt Cyrilli nonnulla, & aliorum: idem aiebamus. Adduxerunt occidentalium doctorum auctoritates: omnis nostra responsio eadem, & nulla alia erat. Cum igitur multis diebus inter nos ipsos consideremus, quidnam ad hæc respondendum esset, nullam aliam reperiebamus responsionem, præter prædictam: illam vero tamquam leuem & a cunctis deridendam in medium afferre non videbatur. Primo, quia ex antecedentibus & sequentibus hæc opinio videbatur de mente esse sanctorum. Deinde plurimis libris & antiquissimis idem habentibus, non erat facile ea calumniari; præsertim cum nullum nos librum alium haberemus, non Latine, non Græce scriptum, qui aliter auctoritates prædictas scriptas haberet, quam Latini dicebant. Præterea nos alios doctores contrarium dicentes producere non habebamus; eosdem occidentales aliter alibi dicentes probare minime poteramus: naturalibus rationibus eos ostendere falsa dicere, minime erat possibile. Cum igitur nullam nobis responsionem, quæ digna esset, relictam videremus, tacuimus, per multosque dies non conuenimus cum Latinis. Verum fuerunt qui subtilitate ingenii aliam inuenerunt responsionem; non esse mirum scilicet, si in aliquo sancti tamquam homines errassent: & ideo occidentales etiam doctores in hoc articulo de processione Spiritus sancti errasse, mentitosque fuisse. Hoc autem quod totam fidem nostram euertat, clare patet. Si enim fides nostra a dictis doctrinæ sanctorum pendet, ii vero circa veritatem errant, tota nostra fides euertitur. Propter hæc omnia merito secuta est vnio, & omnes absque quacumque violentia, sponte & voluntarie huic rei concesserunt. Qui vero concedere noluerunt (fuerunt autem duo, & non plures) cum omni libertate sine aliqua oppressione in suo arbitrio relictæ, cum honore & caritate sumptibus ecclesiæ Romanæ ad propria remearunt. Si vero iuste & recte secuta fuerit vnio, cum videris & perlegeris auctoritates sanctorum, quas tibi nunc mitto, ipse iudicabis. Quis namque Christiano insignitus nomine non sequeretur eos, & dictis eorum, tamquam a Spiritu sancto editis, non crederet? Dico tam occidentalium, quam orientalium,

patrum, quos consona dicere, eandemque veritatem exprimere verbis differentibus firmiter tenendum est, prout in dogmatico satis probavi. Ipsæ igitur auctoritates solæ per seipsas satis tibi & aliis erunt, clementissime vir, ad omnem ambiguitatem tollendam, & omne dubium auferendum a quacumque anima non contentiosa. Etenim me etiam non syllogismi, nec demonstrationum necessitas, non argumentationum vis, sed ipsæ nudæ auctoritates doctorum ad credendam hanc veritatem induxerunt. Cum enim vidissem & audiissem eas, subito omni contentione & contradictione postposita, acquieui auctoritati dicentium. Iudicaui namque sanctos patres Spiritu sancto loquentes non potuisse a veritate discessisse. Quare non solum acquieui, verum etiam gratias egi Salvatori nostro, qui mihi donavit & audiuisse & intellexisse, quæ nunquam ante audiui. Nullus enim nostrorum vnquam credidit, tot auctoritatibus doctorum propositam quæstionem posse probari. Et tibi igitur, cui cor humile & anima veri appetens est, aliis quoque Christianis tibi similibus, hæ solæ auctoritates, vt paulo ante dixi, satis erunt. Cum vero etiam aliquas rationes & probationes a me petieris, tua gratia hæc quoque quoad potero breuiter faciam, a sacra scriptura & doctorum auctoritatibus arguens, quod etsi in sermone quem de vnione edidimus, factum sit, satis tamen hic etiam idem faciam, aliquasque rationes in medium afferam. Sed antequam ad eas descendam, necesse esse puto aliqua præsupponere, vt ea quæ sequentur, clarius intelligantur.

Præsupposita ad argumenta probantia, Spiritum sanctum etiam ex Filio procedere. Et primo, quid sit paternæ personæ constitutum.

CAPVT VI.

CVM vnique enti sit quædam forma communis, sit etiam alia propria qua constituimur, & est hoc aliquid: quemadmodum huius hominis, vtpote Petri, vna cum forma communi, quæ est humanitas, secundum quam dicitur homo, est etiam alia propria forma, per quam dicitur hic homo, Petrus videlicet, vel Paulus, quod & incommunicabile alteri est (propter varias opiniones de
prin-